

VI.

Bankovní dílčí úpisy, prioritní obligace a jiné dluhopisy soukromé. Loterní půjčky a promesy. Akcie nejdůležitějších podniků rakousko-uherských.

1. Zástavní listy a ostatní bankovní dílčí úpisy.

Po státních a jiných veřejných dluhopisech zaujímaly dříve nejčelnější místo prioritní obligace drah, které kdysi závodily co do významu se státními dluhopisy o první místo. Ale nyní pořáde silněji zaměřují se priority v dluhopisy státní, a zdá se, že během doby z valné většiny místo nich budou kolovati státní úpisy. Z té příčiny, poměrně proti nim také již vynikají dluhopisy bankovní, kterých stále přibývá.

Zástavní listy (*obligations foncières*, angl. *mortgages*, *Pfandbriefe*) zavedeny byly u nás poměrně pozdě, kdy už v Němcích bezmála celé století podobného druhu papíry kolovaly. V druhé polovici 18. století za vlády Friedricha Velikého vznikla zvláštní společenstva vlastníků statků rytířských, zvaná „*Landschaften*“ (co by se mohlo překládati „zemstva“), která za úvěr svých členů ručila, i potřebovali-li kdo z nich peníze si vypůjčiti, opatřily se mu vydáním částečných dluhopisů zvaných „*Pfandbriefe*“ = zástavní listy, jelikož jim zástavou byly nemovité statky členů onoho zemstva. Společenstvo staralo se, aby jeho členové-dlužníci pořádně platili

úroky i splátky. Nejstarší taková Landschaft vznikla ve Slezsku r. 1770, v krátkých letech na to také v jiných provinciích pruských. — Zařízení to se dosti dobře osvědčilo, ale vadilo mu, že zůstalo omezeno jenom na určité nemovitosti a že bylo původně stanoveno mezi členy společenstva solidární ručení. Do jiných států mimo Prusko nebyla instituce tato převzata. (Výjimku učinila Halič a později Uhry, jak dále bude vyloženo.)

Teprve v létech padesátých tohoto století zřízen ve Francii (ale již dle osvědčeného vzoru belgického) veliký bankovní ústav (akciový, se značnou státní kontrolou), který měl poskytovat nejen úvěr na hypoteky, nýbrž vedle toho obcím a departementům pomocí částečných dluhopisů. Ústav ten nazván „Crédit foncier“, a jeho služba v podstatě sprostředkovací byla již tak upravena, jak o tom na svém místě v předešlém (str. 81 a 82) byla řeč. Velikolepé působení ústavu tohoto pozná se z té skutečnosti, že koncem r. 1907 měl v oběhu 2.339·7 mil. frs. zástavních listů (obligations foncières) a 1709 mil. frs. dluhopisů komunálních (obl. communales), celkem tedy 4048·7 mil. frs. dílčích úpisů.

Teprve podle vzoru tohoto francouzského bankovního ústavu akciového zřizovány u nás podobné akciové banky. První toho druhu je rak. úv. ústav pozemkový (österreichische Bodencreditanstalt, Crédit foncier d'Autriche, vlastně oficiální titul: Société générale I. R. privilégiée du Crédit foncier d'Autriche), který založen byl r. 1864. Již r. 1866 projevila se mu značná přízeň vládní, neboť vydati směl zástavní listy státních statků, o kterých už zmínka se stala při všeobecném státním dluhu. Ze tuto přízeň si dovedl také později udržeti i rozhojnit, toho doklady naskytnou se později. Banka tato byla založena kapitálem francouzským a vydáno 120.000 akcií à 200 zl. ve zlatě (500 frs.), na které však pouze bylo splaceno 40% (200 frs. na jednu akcii). (Podle usnesení valné hromady z 6. února 1906 byly akcie od dalšího placení liberovány, z rezervního fondu byla každá na

obnos 300 K doplněna a 30.000 nových akcií vydáno. Je tedy nyní 150.000 akcií po 300 K = 45 mil. K).

Již před tím bylo také povoleno bance národní (nynější bance rakousko-uherské) zřídit oddělení hypotekární s právem vydávati zástavní listy. Ale z počátku byl tento hypotekární obchod nepatrný a počal se silněji rozvíjeti teprve v letech sedmdesátých. Nyní je rakousko-uherské bance povoleno vydati maximálně 300 mil. K zástavních listů.

Oba tyto ústavy nebyly a nejsou výlučně bankami hypotečními, nýbrž zabývají se velmi horlivě také jinými obchody bankovními, tak účastní se úvěrní pozemkový ústav mnohých bankovních syndikátů k emisi státních a prioritních dluhopisů, prováděl různé konverse a jiné neodvážné spekulace emisní.

Ale brzy vidělo se, kterak rezie hypotekárního oddělení je tak skrovná a služba bankovní při tom tolik jednoduchá, že by s velikou výhodou bylo pro dlužníky, aby vznikly čisté hypoteční banky, které by pro svou důležitost měly postaveny býti pod kontrolu veřejnou, ne-li přímo býti ve správě veřejné.

Je to zvláštní znamení pokročilosti našich zemí českých, že první toho druhu veřejný ústav, a sice zemský, zřízen byl už r. 1865 v Čechách. Hypoteční banka království Českého stala se pak vzorem, který pomohl ke zřízení podobných bank také v jiných zemích. Tak založen zemský pozemkový ústav úvěrní ve Slezsku (r. 1869), po té na Moravě (r. 1876), na to v Přímoří (Istituto di Credito Fondiario, r. 1881).

Po znamenitých zkušenostech v té příčině nabytých zřizovány zemské hypoteční ústavy také v ostatních zemích: v Dolních Rakousích (r. 1889), v Horních Rakousích (1890), v Korutanech (1896), v Dalmacii (1898), v Tyrolsku (1899), ve Voralbersku (1899), v Gorici a Gradisce (1903), v Bukovině (1905), tak že dosud jen Štyrsko,

Salcbursko, Terst a Halič nemají zemských hypotečních bank.

Vedle hypotečních bank zemských zařídily si obecní a jiné (spolkové) spořitelny oddělení pro zástavní listy, z nichž některá jsou starší než většina zemských hyp. bank. Tak ústav k vydávání zástavních listů „první rakouské spořitelny“ ve Vídni, vznikl již roku 1869, „první bukovinské“ 1875, „Štyrského spořitelního spolku“ 1881. Ale oběh zástavních listů jejich byl neveliký. Teprve v novější době bylo více zástavních listů spořitelních vydáno a zřízena pro ně další oddělení [1892 při „první moravské spořitelně“, 1905 při „spořitelně v Linci“, 1906 při „České“ a „Pražské městské spořitelně“ a „obecní spořitelně ve Štyrském Hradci“]. Podobně i sdružené spořitelny: „Ústřední banka českých spořitelén“ a „Ústřední banka německých spořitelén“ mohou vydávati zástavní listy, komunální úpisy a jiné bankovní dluhopisy.

Skoro až do sklonku 19. století mezi hypotekárními ústavami převládaly svými emisemi dvě akciové banky již v předešlém uvedené: oddělení hypoteční rakousko-uherské banky a rak. úvěrní ústav pozemkový. Nyní však již mají převahu napořád ústavy veřejné, hlavně zemské.

Podle pruského vzoru „zemstev“ („Landschaften“) zřízena byla hypotekární banka v Haliči „Galicyskie towarzystwo kredytowe ziemskie we Lwowie“, která půjčuje ovšem jen velkostatkářům v tom spolku účastněným z Haliče a Bukoviny (až do polovičky odhadní ceny nemovitostí). Zřízena byla již r. 1841 a je tedy nejstarším hypotečním ústavem v Rakousku. Ústav je vzájemný, a všichni členové jeho ručí solidárně za všechny závazky až do výše 5% poskytnutých a knihovně vtělených zápůjček. Řízen je valnou hromadou, která sestává ze 74 poslanců, volených od veškerých velkostatkářů haličských a bukovinských na 6 let. Zástavních listů měl koncem r. 1907 250.6541 mil. K, patří tedy mezi největší hypoteční banky naše a vzrůstal velmi rychle v poslední době

(koncem roku 1892 měl zástavních listů 165-644 mil. K, koncem roku 1895 202-632 mil. K).*)

Velmi důležité jsou banky, poskytující úvěr obcím, okresům a po případě i zemi a státu. Takovou bankou po dlouhá léta jedinou byl rak. úvěrní ústav pozemkový a teprve r. 1883 založena byla k tomu cíli Zemská banka pro království Haličské a Vladiměřské s velkovévodstvím Krakovským; pro úvěr komunální tato banka dosti nepatrné služby vykonala, neboť oběh jejích obligací komunálních byl koncem r. 1907 pouze 22-3986 mil. K; ústav tento je více hypotekárním, měl totiž r. 1907 128-380 mil. K zástavních listů a 22-648 mil. K železničních úpisů. — Za to nepoměrně úspěšněji se vyvinula Zemská banka království Českého, která zahájila vlastní svou činnost teprve až r. 1890 a měla koncem r. 1907 téměř 534 mil. K různých dluhopisů v oběhu. Banka tato půjčuje pouze na ty nemovitosti, na které nemůže půjčiti hypoteční banka král. Českého, jako na mlýny, na různé tovární a průmyslové závody, ale k tomu cíli nesmí vydávati zástavní listy; nanejvýše smí k tomu použití svého základního kapitálu, který si opatřuje vydáváním základních dluhopisů (40%) (Fondschuld-scheine) až do výše 20 mil. K (do r. 1908 vydáno jich 15 mil. K). — Hlavním obchodem emisním zemské banky je však vydávání dluhopisů komunálních, železničních a melioračních na základě poskytnutých půjček obcím, okresům, zemi (a po případě státu) nebo na stavbu železnic nebo konečně ke zlepšení pozemků a upravení řek a potoků v království Českém. (Koncem r. 1907 bylo vydáno dluhopisů: základních 10 mil. K, komunálních 381-8366 mil. K, železničních 125-9186 mil. K, melioračních 15-988 mil.

*) Podobné ústavy jako haličský spolek velkostatkářský zřízeny byly také v Uhrách. Takovou bankou je „Uherský úvěrní pozemkový ústav“ („Magyar Földhitelintézet“, „Crédit foncier de Hongrie“), který zřízen byl r. 1862. Při tomto ústavu však byly složeny vklady od zakladatelů jako základní jmění, které se nejvýše 5% smějí surokovati. Režie je kryta z rezervního fondu a z mírných příspěvků složených od dlužníků. Podobně je zařízen i „Uherský zemský úvěrní ústav pozemkový pro malostatkáře“ a „Úvěrní pozemkový ústav v Sibini.“

K). Jak obchody banky té vzrůstají, poznáváme z toho, že koncem roku 1892 byl oběh jejich všech dluhopisů pouze 17·076 mil. K. — [Kromě toho Zemská banka král. Českého zabývá se jinými bezpečnými obchody, hlavně reescomptem směnek jiných ústavů bankovních, obchody kontokorentními, poskytuje úvěry stavební atd.]

Úspěchy zemských bank v Haliči a v Čechách pohrnuly také jiné země k následování, zrovna jako působil již dříve příklad hypotečních zemských ústavů. V r. 1897 zřízeny byly zemské ústavy na Moravě a ve Slezsku: „Zemědělská banka markrabství moravského“ (pod jednou správou s hypoteční bankou), která vydává komunální a železniční dluhopisy, a „Komunální úvěrní ústav slezský“. Podobně zřízeno komunální úvěrní oddělení při zemském hyp. ústavu dolnorakouském (v r. 1898), „Komunální úvěrní ústav Horních Rakous“ a oddělení komunální při hyp. bance v Korutanech.

Vedle ústavů zemských a jiných veřejných (spořitelen) je z dřívějších dob ještě hojně bank akciových zabývajících se úvěrem hypotekárním (a železničním). Po bance rakousko-uherské a rak. úvěrním ústavu pozemkovém je největší akciový ústav: „Haličská akcijní banka ve Lvově“ s oběhem 136·48 mil. K (1907) zástavních listů. Dále „Centralní poz. úvěrní banka“ (Centralbodencreditbank) a „rakouská privilegovaná hypoteční banka“ ve Vídni. Formálně stejně akciovými podniky jsou Ústřední banka českých a německých spořitelen, ale potud jsou bližší veřejným bankám, že jich akcionáři jsou po většině veřejné úvěrní ústavy (spořitelny), jejichž kapitály zužitkují.

Hypotečním a komunálním bankám velmi příbuzný je také „Rakouský úvěrní ústav pro podniky dopravní a veřejné práce“ (Creditinstitut für Verkehrsunternehmen und öffentliche Arbeiten“ zřízený v r. 1896).

O rozvoji hypotečních bank rakouských nejlépe se možno přesvědčiti z tohoto přehledu:

Ústavy soukromé (akciové).

J m é n o b a n k y	Oběh zástavních listů v milionech K			
	1895	1900	1905	1907
*) rakouskouherská	257·1	295·9	273·7	292·7
**) rakouský úvěrní ústav pozemkový	347·2	383·7	344·6	340·8
rakouská centrální pozemková banka	55·4	80·7	92·7	95·8
rakouská priv. hypoteční banka	15·2	16·7	50·6	72·6
haličská akc. hypot. banka	95·6	126·6	137·7	136·5
bukovinský úvěrní pozemkový ústav	5·8	6·2	***) —	—
Součet	776·3	909·8	899·3	938·4

Ústavy zemské a spořitelny (jich oddělení na zástavní listy).

J m é n o b a n k y	Oběh zástavních listů v mil. K				
	1890	1895	1900	1905	1907
Dolnorakouský zemský hyp. ústav	30·5	88·4	165·6	283·9	322·2
Hyp. banka království českého	211·6	219·8	270·3	308·—	307·8

*) Banka rakousko-uherská, jak to dříve již vytčeno bylo, má z největší části své hypotekární půjčky umístěny v Uhrách a tedy by se měly její zástavní listy velkou většinou účtovat na oběh uherský. Ale uvedeny jsou nicméně zde, jelikož aspoň kolují skoro výhradně v naší polovici monarchie.

**) Dluhopisy rakouského úvěrního ústavu pozemkového jsou jednak známy již zástavní listy státních statků, [v r. 1900 jich kolovalo 61·015 mil. K, v r. 1905: 38·436 mil. K, v r. 1907: 27·623 mil. K.] „— jednak 3% premiové úpisů z r. 1880 a 1889, — [oběh jich byl 1900: 133·5 mil. K, 1905: 128·1 mil. K a 1907: 124·4 mil. K], — zbytek jsou teprve zástavní listy (r. 1900: 189·2, r. 1905: 178·— a r. 1907: 188·7). Pouze premiové listy a zástavní patří sem, protože zástavní listy státních statků jsou dluhem státním — Premiové 3%ní dluhopisy byly vydány na uhrazení půjček obcím a jiným veřejným korporacím. — Také rakouský úvěrní ústav pozemkový má značnou část půjček umístěných v Uhrách.

***) Zástavní listy bukovinského úvěrního pozemkového ústavu přešly později na „bukovinskou zemskou banku.“

J m é n o b a n k y	O b ě h z á s t a v n ě í c h l i s t u v m i l. K				
	1890	1895	1900	1905	1907
Haličský úvěrní pozemkový spolek	149·6	202·8	220·7	242·7	250·7
Hyp. banka moravská	73·8	86·5	122·3	161·5	169·9
Haličská zemská banka	35·5	66·4	89·7	110·1	128·4
První moravská spořit.	—	19·5	44·6	54·8	63·6
Štyrský spořitelní spolek	—	8·4	24·2	50·8	52·7
Tirolský zemský hypot. ústav	—	—	—	24·3	39·7
Hornorakouský zemský hyp. ústav	—	17·3	26·7	32·7	38·—
Slezský pozemk. úvěrní ústav	19·5	21·1	24·1	30·8	31·8
První rak. spořitelna	—	—	13·1	21·2	21·5
Česká spořitelna	—	—	—	—	20·8
Bukovinská zem. banka	—	—	—	—	20·5
Vorarlberský zem. hyp. ústav	—	—	3·1	10·2	14·1
Korutanský zem. hyp. ústav	—	—	6·1	11·1	13·5
Istrijský pozemkový úv. ústav	6·—	6·8	8·3	9·9	11·6
Dalmatský úv. pozemkový ústav	—	—	4·5	8·1	10·— (asi)
Goricko-gradištský hyp. ústav	—	—	—	4·2	8·3
Městská pražská spořit.	—	—	—	—	4·3
Obecní spoř. Št. Hradce	—	—	—	—	4·2
Linecká spořitelna	—	—	—	—	3·4
Ústř. banka něm. spoř.	—	—	—	2·—	2·—
Bukovinská spořitelna	—	1·—	1·5	1·3	1·1
Součet	—	738·—	1024·8	1367·6	1540·1

Oběh komunálních úpisů vydaných od veřejných bank.

J m é n o b a n k y	v m i l. k o r u n				
	1890	1895	1900	1905	1907
Zemská banka česká	—	46·5	186·1	340·3	381·8
Zeměděl banka mor.	—	—	35·8	82·8	109·9
Ústř. banka něm. spoř.	—	—	—	57·—	73·5

Jméno banky	v mil. korun				1907
	1890	1895	1900	1905	
Dolnorak. hypot. ústav	—	—	26·3	62·—	69·9
Ústř. banka českých spoř.	—	—	—	18·6	41·9
Kom. úv. ústav slezský	—	—	4·3	21·5	26·2
Haličská zem. banka	2·6	6·8	14·6	20·1	22·4
Hornorak. úv. kom. úst.	—	—	—	17·7	20·1
Bukovinská zem. banka	—	—	—	—	2·5
Součet*)	2·6	53·3	267·1	620·—	748·2

Železničních bankovních dluhopisů kolovalo koncem r. 1907 celkem 240·3 mil. K (125·9 mil. K České zemské banky, 89·2 mil. K, rak. úv. ústavu pro podniky dopravní, 22·6 mil. K Haličské zemské banky a 2·6 mil. K Moravské zemědělské banky).

Meliorační úpisy vydává v Rakousku dosud jen česká zemská banka: v oběhu 16·— mil. K koncem roku 1907.

[Zástavní listy, komunální, meliorační a železniční bankovní dílčí úpisy jsou tak zajištěny, že je jim propůjčena „sirotčí“ jistota.]

Z předešlých tabulek je viděti, jak zvláště zástavní listy veřejných úvěrních ústavů se v poslední době rozšířily a ještě rychleji se rozmnožily komunální dílčí úpisy. Zástavní listy veřejných bank se za 17 let (od r. 1890—1907) téměř ztrojnásobily. — Koncem r. 1907 kolovalo od rakouských bank soukromých i veřejných (rakousko-uherskou banku v to počítaje) přes 2478 mil. K zástavních listů a s bankovními částečnými úpisy komunálními, železničními a melioračními kolovalo všech těchto bankovních obligací 3483 mil. K.**)

K těmto bankovním dílčím úpisům můžeme přičísti ještě ony, které má v oběhu „Česká průmyslová banka“, jejichž bankovních ($4\frac{1}{2}/_0$) obli-

*) Korutanský zemský hypoteční ústav vydává již také komunální úpisy, ale dosud jich jest nepatrná suma.

**) Přehledná statistika o zástavních listech a bankovních komunálních obligacích uvedená v „Compassu“ z r. 1909 I. str. 184 není správná; neshoduje se s přesnými ročními výkazy emisních bank. Oběh je tam udáván mnohem níže.

gací hypotečních kolovalo koncem r. 1907 za 13 $\frac{1}{2}$ mil. K a rentové úpisý (4 $\frac{0}{10}$) hypoteční „Hospodářské úvěrní banky pro Čechy“, kterých koncem 1907 bylo vydáno 2·7 mil. K. Také „Živnostenská banka“ počala vydávati r. 1908 úpisý hypoteční shodně s Českou průmyslovou bankou. — Tyto obligace nemají však výsady sirotčí jistoty.

* * *

V Uhrách převládají napořád hypoteční banky akciové; tam sice mnoho spořitelén vydává zástavní listý, ale spořitelny jsou v Uhrách vesměs akciovými společnostmi. Koncem r. 1907 bylo v Uhrách bez Chorvatska vydaných bankovních úpisů v oběhu, zástavních listů 1590 mil. K, komunálních obligací 518·8 mil. K, premiových úpisů (uh. hypoteční banky) 117·7 mil. K, melioračních úpisů 81·6 mil. K, rentových listů 32 mil. K, železničních 24·8 mil. K a viničních obligací 16·4 mil. K. Celkem tedy kolovalo různých bankovních částečných dluhopisů přes 2380 mil. K. — V Chorvatsku pak bylo v oběhu koncem r. 1907 61·6 mil. K zástavních listů a 14 mil. K komunálních obligací.*) V Bosně a Hercegovině měla „Zemská banka pro Bosnu a Hercegovinu“ (ústav akciový) koncem r. 1907 v oběhu vydaných 15·6 mil. K zástavních listů a 5·4 mil. K komunálních úpisů.

Největší uherské emisní úvěrní ústavy měly koncem r. 1907 tento oběh bankovních úpisů:

1. Uherská hypoteční banka zástavních listů 205·9 mil. K, komunálních, 140·9 mil. K a 117·7 mil. K premiových dluhopisů. [Premiové 4 $\frac{0}{10}$ ní úpisý její obíhají také v Rakousku.] Celkem 464 $\frac{1}{2}$ mil. K.

2. Uherský úvěrní pozemkový ústav 360·1 mil. K zástavních a 71·6 mil. K melioračních úpisů (dohromady 431·7 mil. K).

3. Peštská komercialní banka zástavních listů 183·1 mil. K a 196·9 mil. K komunálních (celkem 380 mil. K).

*) V Chorvatsku jsou akciové banky emisní: Zemská banka pro Chorvatsko-Slavonsko a „První chorvatská spořitelna“.

4. Peštský vlastenecký spořitelní spolek 95— mil. K zástavních listů a 157 mil. K komunálních obligací (dohromady 252 mil. K).

5. Centralní hypoteční banka uh. spořitelén zástavních listů 120·9 mil. K a 24 mil. K komunálních úpisů (celkem 144·9 mil. K).

6. Sjednocená spořitelna hl. města Buda-pešti 125·3 mil. K zástavních listů.

7. Uherský úvěrní pozemkový ústav pro malostatky 105·1 mil. K zástavních listů a 10 mil. K melioračních obligací (dohromady 115·1 mil. K).

8. Uherská agrární a rentová banka: 37 mil. K zástavních listů, 32 mil. K rentových úpisů, 24·8 mil. K železničních obligací a 16·4 mil. K viničních úpisů (dohromady 110·2 mil. K).

Těmto osmi bankám patří 85% veškerých bankovních dluhopisů uherských. Z ostatních bank oběh žádný již nedosahuje 100 mil. K, některé mají zcela nepatrný oběh (na př. Debrecínská spořitelna ani plný mil. K).

* * *

V celé monarchii kořovalo koncem r. 1907 tedy celkem skoro 6000 mil. K různých bankovních dluhopisů, zajisté suma to, která vedle dluhopisů státních zaujímá již první místo, když prioritní obligace dráh po většině již byly nebo budou přeměněny v úpisy státní.

Ke srovnání s cizinou připomeňme znovu francouzský emisní ústav „Crédit foncier“, který má téměř monopol na vydávání zástavních listů a komunálních úpisů. Banka tato má akciový kapitál 200 mil. frs. a v oběhu přes 4000 mil. frs. dluhopisů zástavních a komunálních. Zprostředkování hypotečního a komunálního úvěru není sice ani ve Francii příliš drahé, jelikož při soustředění v jediném ústavu se mnoho výloh ušetří. Nicméně dlužníci francouzští platí několikráte vyšší provise nežli u nás dlužníci zemských a jiných veřejných bank, jelikož prostředkování těchto ústavů je úplně nezištné, ano z části až zadarmo. Akciové podniky musí naopak vždy hleděti, aby docílily zisku na svých dlužnících.

V Německu bylo koncem r. 1907 bank hypotečních 39 s akciovým kapitálem 764·9 mil. M., které měly v oběhu zástavních listů 8.830·7 mil. M a 228·4 mil. M. komunálních úpisů. Celkem tedy obíhalo těchto dluhopisů 9.059 mil. M (=10.655 mil. K).

2. Prioritní obligace drah a jiných společností.

Stavby železných drah a jich opatření vozidly a jiným příslušenstvím vyžadovaly obrovských kapitálů. Pojem o tom si učiníme příkladem dráhy jižní, která (také pro italské linie) vydala množství různých cenných papírů (akcií a částečných dluhopisů), za které stržila 620 mil. zl. ve zl. (1550 mil. frs. = 1476 mil. K). — Takoveto veliké sumy nedají se sehnati pouze akciovým kapitálem. Pro první dobu se sice může počítí s pracemi z prostředků sebraného akciového jmění, ale později třeba vzíti na pomoc úvěr, který se dosti lehko dostane, poněvadž dráha má nabyté nemovitosti, které může dáti v zástavu. Dluhopisy částečné, které za tím účelem se vydávají, mají tedy zástavní právo na všechno jmění dráhy a musejí býti zúrokovány a dle umořovacího plánu slosovány a spláceny, dříve nežli se může vykazovati zisk k rozdělení akcionářům. Z této přednosti, kterou tedy mají tyto částečné dluhopisy proti akciovému kapitálu, plyne jejich název „prioritních“, totiž přednějších obligací. —

Vedle železnic mohou arci také jiné dopravní podniky vydávati částečné obligace, jako na př. paroplavební společnosti, elektrické dráhy, ano i podniky průmyslové a hutní, pokud by původní akciový kapitál nestačil a vydávání nových akcií by se neodporučovalo. Dříve se také tyto úpisy řadily mezi prioritní obligace. Ale menší jistota, jakou poskytují podobné podniky, zvláště průmyslové, vedla k tomu, že na př. v kursovním lístku vídeňské bursy se dělí priority železnic od obligací jiných dopravních podniků a také od částečných dluhopisů průmyslových společností. Ovšem oběh podobných úpisů a jich význam proti prioritním obligacím skoro mizí.